

Министарство просвете, науке и технолошког развоја
Друштво математичара Србије

13. СРПСКА МАТЕМАТИЧКА ОЛИМПИЈАДА
УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА

5. април 2019.

Први дан

- Одредити све природне бројеве n ($n > 1$) који имају следеће својство: ако су $a_1, a_2, a_3, \dots, a_k$ сви природни бројеви мањи од n и узајамно прости са n и важи поредак $a_1 < a_2 < a_3 < \dots < a_k$, онда ниједан од збирова $a_i + a_{i+1}$ за $i = 1, 2, \dots, k - 1$ није дељив са 3. (Душан Ђукић)
- За низ ненегативних реалних бројева $a_1, a_2, \dots, a_k$ кажемо да је *уложив* у интервал $[b, c]$ ако постоје бројеви $x_0, x_1, \dots, x_k$ из интервала $[b, c]$ такви да важи $|x_i - x_{i-1}| = a_i$ за $i = 1, 2, \dots, k$. Низ је *нормиран* ако су сви његови чланови не већи од 1. За задат природан број n , доказати:
  - сваки нормиран низ дужине $2n + 1$ је уложив у интервал $[0, 2 - \frac{1}{2^n}]$;
  - постоји нормиран низ дужине $4n + 3$ који није уложив у $[0, 2 - \frac{1}{2^n}]$. (Душан Ђукић)
- Конвексан четвороугао $ABCD$ је описан око кружнице k . Праве AD и BC се секу у тачки P , а кружнице описане око $\triangle PAB$ и $\triangle PCD$ се секу у тачки X . Доказати да тангенте из тачке X на кружницу k граде једнаке углове са правима AX и CX . (Душан Ђукић)

Време за рад 270 минута.
Решења задатака детаљно образложити.
Сваки задатак вреди 7 бодова.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја
Друштво математичара Србије

13. СРПСКА МАТЕМАТИЧКА ОЛИМПИЈАДА
УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА

6. април 2019.

Други дан

4. Дат је $\triangle ABC$. Нека је A_1 централносиметрична слика пресечне тачке симетрале $\sphericalangle BAC$ и странице BC , где је центар симетрије средина странице BC . Аналогно дефинишемо тачке B_1 (на страници CA) и C_1 (на страници AB). Пресек кружнице описане око $\triangle A_1B_1C_1$ с правом AB је скуп $\{Z, C_1\}$, с правом BC је скуп $\{X, A_1\}$, а с правом CA је скуп $\{Y, B_1\}$. Ако се нормале из тачака X, Y и Z на BC, CA и AB , редом, секу у једној тачки, доказати да је $\triangle ABC$ једнакокрак. *(Милош Милосављевић)*
5. На планети X облика лопте се налази $2n$ бензинских пумпи. Притом је свака пумпа упарена с по једном другом пумпом и сваке две упарене пумпе се налазе на дијаметрално супротним тачкама планете. На свакој пумпи се налази одређена количина бензина. Познато је следеће: уколико аутомобил с претходно празним (довољно великим) резервоаром крене с ма које пумпе, увек може стићи до пумпе с њом упарене (уз могуће допуњавање бензина на другим пумпама током пута). Одредити све природне бројеве n такве да, за ма какав распоред $2n$ пумпи који испуњава наведени услов, увек постоји пумпа од које аутомобил може кренути с претходно празним резервоаром и обићи све остале пумпе на планети. (Сматрати да аутомобил троши константну количину бензина по јединици дужине.) *(Никола Петровић)*
6. Низови $(a_n)_{n=0}^{\infty}$ и $(b_n)_{n=0}^{\infty}$ дефинисани су рекурентним релацијама

$$a_0 = 0, \quad a_1 = 1, \quad a_{n+1} = \frac{2018}{n}a_n + a_{n-1} \quad \text{за } n \geq 1,$$

и

$$b_0 = 0, \quad b_1 = 1, \quad b_{n+1} = \frac{2020}{n}b_n + b_{n-1} \quad \text{за } n \geq 1.$$

Доказати:

$$\frac{a_{1010}}{1010} = \frac{b_{1009}}{1009}. \quad \text{(Душан Букић)}$$

Време за рад 270 минута.
Решења задатака детаљно образложити.
Сваки задатак вреди 7 бодова.

РЕШЕЊА

1. За $n \leq 28$ услов задатка је задовољен само за $n \in \{2, 4, 10\}$. Нека је $n > 28$.

Приметимо да је низ a_i симетричан у односу на $\frac{n}{2}$. Дакле, $a_i + a_{k+1-i} = n$.

Ако $2 \nmid n$, онда је $a_1 = 1$, $a_2 = 2$ и $3 \mid a_1 + a_2$. С друге стране, ако $3 \mid n$, одаберимо i тако да је $a_i < \frac{n}{2} < a_{i+1}$: тада $3 \mid a_i + a_{i+1} = n$. Надаље $2 \mid n$ и $3 \nmid n$, тако да је $a_2 = 3$. Одавде имамо и $a_{k-1} = n - 3$ и $a_k = n - 1$.

Ако је $n \equiv 2 \pmod{3}$, онда $3 \mid a_{k-1} + a_k = 2n - 4$. Остаје само случај $n \equiv 1 \pmod{3}$.

Даље, ако је $a_i + a_{i+1} \equiv 2 \pmod{3}$, онда је $a_{k-i} + a_{k+1-i} = 2n - (a_i + a_{i+1}) \equiv 0 \pmod{3}$. Зато можемо да сматрамо да је $a_i + a_{i+1} \equiv 1 \pmod{3}$ за $i = 1, 2, \dots, k-1$. Индукцијом налазимо

$$a_1 \equiv a_3 \equiv \dots \equiv 1 \quad \text{и} \quad a_2 \equiv a_4 \equiv \dots \equiv 0 \pmod{3}. \quad (*)$$

Како је $(n, 9) = 1$, следи $a_4 = 9$, а због $a_3 \equiv 1 \pmod{3}$ имамо и $a_3 = 7$. Одавде добијамо $(n, 7) = 1$ и $(n, 5) \neq 1$, тј. $5 \mid n$.

Сада имамо $(n, 21) = (n, 27) = 1$, али бројеви 22, 24, 25 и 26 нису узајамно прости са n , а на основу (*) ни број 23 се не може појавити у низу $a_1, \dots, a_k$. Дакле, 21 и 27 су суседни у низу $a_1, \dots, a_k$, али $3 \mid 21 + 27$, контрадикција.

Према томе, једина решења су 2, 4 и 10.

2. (а) Довољно је доказати да је сваки нормиран низ $a_1, a_2, \dots, a_{2n+1}$ уложив у неки интервал дужине $2 - \frac{1}{2^n}$. Тврђење доказујемо индукцијом по n . Оно је тачно за $n = 0$; нека је $n \geq 1$. По индуктивној претпоставци постоји низ $x_0, x_1, \dots, x_{2n-1} \in [0, 2 - \frac{1}{2^{n-1}}]$ такав да је $|x_i - x_{i-1}| = a_i$ за $i = 1, \dots, 2n-1$. Не умањујући општост, сматраћемо да је $x_{2n-1} \leq 1 - \frac{1}{2^n}$.

(1°) Ако је $a_{2n} \geq \frac{1}{2^n}$, можемо узети $x_{2n} = x_{2n-1} + a_{2n} \in [1, 2 - \frac{1}{2^n}]$ и $x_{2n+1} = x_{2n} - a_{2n+1} \in [0, 2 - \frac{1}{2^n}]$, чиме је низ уложен у интервал $[0, 2 - \frac{1}{2^n}]$.

(2°) Ако је $a_{2n} < \frac{1}{2^n}$, узећемо $x_{2n} = x_{2n-1} - a_{2n} \in [-\frac{1}{2^n}, 1 - \frac{1}{2^n}]$ и $x_{2n+1} = x_{2n} + a_{2n+1}$, чиме је низ уложен у један од интервала $[0, 2 - \frac{1}{2^n}]$ и $[-\frac{1}{2^n}, 2 - \frac{1}{2^{n-1}}]$.

(б) Означимо $N = 3 \cdot 2^{n-1} - 1$. Доказаћемо да се низ дужине $4n - 1$

$$1, 1 - \frac{1}{N}, 1, 1 - \frac{2}{N}, 1, 1 - \frac{2^2}{N}, \dots, 1, 1 - \frac{2^{n-1}}{N}, 1, 1 - \frac{2^{n-2}}{N}, 1, \dots, 1 - \frac{2}{N}, 1, 1 - \frac{1}{N}, 1$$

не може уложити у интервал $(-1 + \frac{1}{2N}, 1 - \frac{1}{2N})$, одакле следи тврђење.

Претпоставимо супротно. Једноставном индукцијом се доказује да је:

$$(i) \quad |x_{2i}| < 1 - \frac{2^{i+1}-1}{2N} \quad \text{и} \quad |x_{2i+1}| > \frac{2^{i+1}-1}{2N} \quad \text{за} \quad i = 0, \dots, n;$$

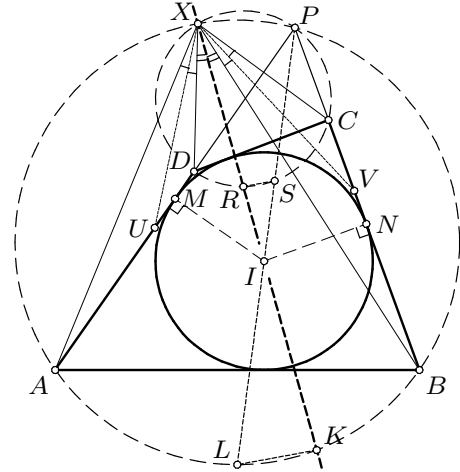
$$(ii) \quad |x_{2i}| < \frac{2^{2n+2-i}-1}{2N} \quad \text{и} \quad |x_{2i+1}| > 1 - \frac{2^{2n+2-i}-1}{2N} \quad \text{за} \quad i = n+1, \dots, 2n+1.$$

Тако за x_{4n+3} добијамо контрадикцију.

3. Пошто је $\sphericalangle XAD = \sphericalangle XBC$ и $\sphericalangle XDP = \sphericalangle XCP$, важи $\triangle XAD \sim \triangle XBC$.

Нека симетрала s_X угла AXC сече кругове PAB и PCD у тачкама K и R , а симетрала s_P угла APC сече кругове PAB и PCD у тачкама L и S . Права s_P пролази кроз центар I круга k и важи $LA = LB = LI$ и $SC = SD = SI$.

Како је $\sphericalangle ILK = \sphericalangle P XK = \sphericalangle PXR = \sphericalangle ISR$, важи $KL \parallel RS$. Даље, имамо $\sphericalangle RXS = \sphericalangle RXC - \sphericalangle SPC = \frac{1}{2}(\sphericalangle AXC - \sphericalangle APC) = \frac{1}{2}\sphericalangle BXC$ и, слично, $\sphericalangle L XK = \frac{1}{2}\sphericalangle BXC$. Следи да тетивама KL и RS у круговима PAB и PCD , као и тетивама LB и SD , одговарају једнаки периферијски углови, па је $\frac{KL}{RS} = \frac{LB}{SD} = \frac{LI}{SI}$. Следи да је $\triangle IKL \sim \triangle IRS$, па тачка I лежи на правој KR , што је симетрала угла AXC . Тврђење задатка одмах следи.

Друго решење. Означимо са U и V редом пресеке симетрала углова AXD и BXC са AD и BC . Као и у првом решењу, $\triangle XAD \sim \triangle XBC$, одакле је $\sphericalangle XUP = \sphericalangle XVP$, па тачке X, P, U и V леже на истом кругу γ . Доказаћемо да је и тачка I на овом кругу и да је $IU = IV$. Следиће да I припада симетралаи угла UXV , што је уједно и симетрала угла AXC .

Нека су M и N редом тачке додира круга k са страницама AD и BC . Означимо $AM = a, BN = b, CN = c$ и $DM = d$. Тада је $AB = a + b, CD = c + d$ и $AU : UD = (a+b) : (c+d)$, одакле налазимо $AU = \frac{a+b}{a+b+c+d} \cdot AD = \frac{(a+b)(a+d)}{a+b+c+d}$; слично имамо $BV = \frac{(b+a)(b+c)}{a+b+c+d}$. Следи да је $AM - AU = BV - BN = \frac{ac-bd}{a+b+c+d}$, па је $MU = NV$ и троуглови IMU и INV су подударни и исто оријентисани. Према томе, $IU = IV$ и $\sphericalangle UIV = \sphericalangle MIN = 180^\circ - \sphericalangle VPU$, тј. I је средиште лука UV круга $PXUV$.

Треће решење. Познато је следеће тврђење из пројективне геометрије.

- Дезаргова теорема о инволуцији. Коника γ је описана око четвороугла $ABCD$. Права ℓ сече AB, CD, BC, DA, AC, BD редом у тачкама $X_1, X_2, Y_1, Y_2, Z_1, Z_2$, и сече конику γ у W_1 и W_2 . Тада постоји инволуција на правој ℓ која слика $X_1 \leftrightarrow X_2, Y_1 \leftrightarrow Y_2, Z_1 \leftrightarrow Z_2$ и $W_1 \leftrightarrow W_2$.

Дуално тврђење (добијено поларним пресликавањем у односу на γ) гласи овако:

- Коника γ је уписана у четвороугао $ABCD$ у коме је $AD \cap BC = \{P\}$ и $AB \cap CD = \{Q\}$. Праве XU и XV су тангенте из произвољне тачке X на γ . Тада постоји инволуција на прамену правих кроз X која слика $XA \leftrightarrow XC, XB \leftrightarrow XD, XP \leftrightarrow XQ$ и $XU \leftrightarrow XV$.

У нашем случају углови AXC, BXD и PXQ имају заједничку симетралу s , па је поменута инволуција управо осна симетрија у односу на s . Следи да су две тангенте из X на круг (конику) k симетричне у односу на s .

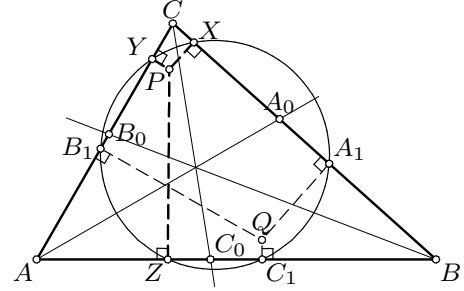
4. Подсетимо се да тачке P и Q унутар $\triangle ABC$ зовемо *изогонално спрегнутим* ако је $\sphericalangle PAB = \sphericalangle QAC$ и $\sphericalangle PBC = \sphericalangle QBA$. Тада такође важи $\sphericalangle PCA = \sphericalangle QCB$.

Лема. Подножја нормала из тачака P и Q на праве BC , CA и AB леже на истом кругу.

Доказ. Нека су P_a и Q_a редом подножја нормала из P и Q на BC ; аналогно означавамо P_b, Q_b, P_c, Q_c . Из $\sphericalangle AP_bP_c = \sphericalangle APP_c = \sphericalangle AQQ_b = \sphericalangle AQ_cQ_b$ следи $\triangle AP_bP_c \sim \triangle AQ_cQ_b$, па су тачке P_b, P_c, Q_b, Q_c на истом кругу k , а његов центар је пресек симетрала дужи P_bQ_b и P_cQ_c , што је управо средиште U дужи PQ . Аналогно, и тачке P_c, P_a, Q_c, Q_a су једнако удаљене од тачке U , па и P_a и Q_a леже на кругу k .

Претпоставимо да се нормале из X, Y и Z редом на BC, CA и AB секу у тачки P . Ако је тачка Q изогонално спрегнута тачки P у $\triangle ABC$, подножја нормала из Q на BC, CA и AB су по Леми управо тачке A_1, B_1 и C_1 .

Означимо са A_0, B_0 и C_0 редом пресеке унутрашњих симетрала углова код A, B и C с насупрним страницама. Уобичајено, $BC = a, CA = b$ и $AB = c$. Из односа $BA_0 : A_0C = c : b$ налазимо $BA_1 = A_0C = \frac{ab}{b+c}$ и, слично, $A_1C = \frac{ac}{b+c}, CB_1 = \frac{bc}{c+a}, B_1A = \frac{ba}{c+a}, AC_1 = \frac{ca}{a+b}$ и $C_1B = \frac{cb}{a+b}$. Сада имамо

$$\begin{aligned} 0 &= (BA_1^2 - A_1C^2) + (CB_1^2 - B_1A^2) + (AC_1^2 - C_1B^2) \\ &= \frac{a^2(b-c)}{b+c} + \frac{b^2(c-a)}{c+a} + \frac{c^2(a-b)}{a+b} \\ &= \frac{a^4(b-c) + b^4(c-a) + c^4(a-b) - (b-c)(c-a)(a-b)(ab+bc+ca)}{(b+c)(c+a)(a+b)} \\ &= -\frac{(b-c)(c-a)(a-b)(a+b+c)^2}{(b+c)(c+a)(a+b)}, \end{aligned}$$

одакле следи $a = b$ или $a = c$ или $b = c$.

Друго решење. Као у првом решењу, $BA_1 = A_0C = \frac{ab}{b+c}, A_1C = \frac{ac}{b+c}, CB_1 = \frac{bc}{c+a}, B_1A = \frac{ba}{c+a}, AC_1 = \frac{ca}{a+b}$ и $C_1B = \frac{cb}{a+b}$. Означимо $BX = x, CY = y$ и $AZ = z$. Потенција тачке A даје $AB_1 \cdot AY = AC_1 \cdot AZ$, тј. $\frac{by}{c+a} + \frac{cz}{a+b} = \frac{b^2}{c+a}$. Слично добијамо $\frac{cz}{a+b} + \frac{ax}{b+c} = \frac{c^2}{a+b}$ и $\frac{ax}{b+c} + \frac{by}{c+a} = \frac{a^2}{b+c}$. Одавде следи $\frac{2ax}{b+c} = \frac{a^2}{b+c} + \frac{c^2}{a+b} - \frac{b^2}{c+a}$ што се своди на $x = \frac{1}{2}a - \frac{(b+c)(b-c)(b^2+c^2+ab+ac+bc)}{2a(a+b)(a+c)}$, итд. Услов да су три нормале конкурентне је

$$\begin{aligned} 0 &= (a+b)(a+c)(b+c)[x^2 - (a-x)^2 + y^2 - (b-y)^2 + z^2 - (c-z)^2] \\ &= (b+c)^2(c-b)(T-a^2) + (c+a)^2(a-c)(T-b^2) + (a+b)^2(b-a)(T-c^2) \\ &= a^2(b+c)^2(b-c) + b^2(c+a)^2(c-a) + c^2(a+b)^2(a-b) - (a-b)(b-c)(c-a)T \\ &= -(a-b)(b-c)(c-a)(a+b+c)^2, \end{aligned}$$

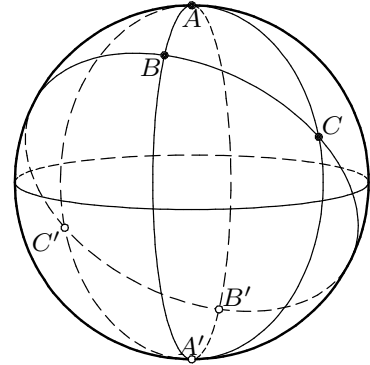
где је $T = a^2 + b^2 + c^2 + ab + bc + ca$.

5. Одговор је $n \leq 3$.

Пумпу дијаметрално супротну пумпи X означаваћемо са X' .

За $n \leq 1$ тврђење је тривијално. Нека је $n = 2$ и нека је $AB = A'B'$ најмање међу свим растојањима између две пумпе. Од пумпе A до A' се може стићи, рецимо путем $AB'A'$ (случај пута ABA' је сличан), али у B има довољно бензина за вођњу до њој најближе пумпе A , те је путања $BAB'A'$ могућа.

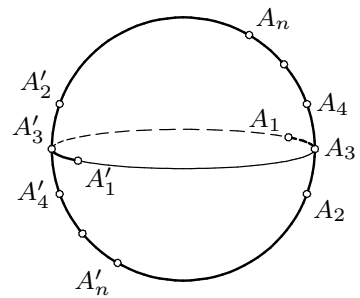
Покажимо тврђење за $n = 3$ и шест пумпи A, A', B, B', C, C' . Нека је $AB = A'B'$ најмање међу растојањима између две пумпе и нека је B пумпа најближа пумпи C . Означимо $S = \{A, B, C\}$ и $S' = \{A', B', C'\}$. Полазећи из сваке пумпе једног скупа можемо стићи до другог скупа.

(1°) Претпоставимо да се из пумпе A путем AB не може отићи у скуп S' . До S' се не може стићи ни путем AC - иначе би могло и путем ABC , јер је $BC \leq AC$, а у B има довољно бензина да надокнади утрошак на путу AB . Дакле, полазећи из пумпе A , до S' можемо стићи само директно. Најближа тачка скупа S' је C' , па је цела путања $CBAC'B'A'$ могућа. Случај када се из A' путем $A'B'$ не може стићи до S је аналоган.

(2°) Ако не важи случај (1°), кренимо из A право у B . Како нам је скуп S' у домету, а $BC \leq d(B, S') = BC'$, из B можемо продужити у C . Ту ћемо надокнадити бензин потрошен на путу BC , а $d(C, S') = CA' < d(B, S')$, па још увек можемо у S' , и то у пумпу A' . Даље се може ићи у B' и одатле (као малопре) у C' . Добијамо путању $ABCA'B'C'$.

Остаје да конструишемо контрапример за $n \geq 4$. Сматраћемо да је полуобим лопте 1. Распоредимо пумпе $A_2, A_3, \dots, A_n$ по великом кругу тако да је $A_2A_3 = A_3A_4 = \dots = A_{n-1}A_n = d < \frac{1}{n-1}$ и пумпу A_1 тако да је $A_1A_3 = d$ и $A_1A_2 = A_1A_4$. Опет означавамо $S = \{A_1, \dots, A_n\}$ и $S' = \{A'_1, \dots, A'_n\}$. Снабдимо пумпе $A_1, A'_1, \dots, A_{n-1}, A'_{n-1}$ бензином довољним за прелазак раздаљине d , а пумпе A_n и A'_n бензином за прелазак раздаљине $1 - (n-1)d$. Из сваке пумпе се може стићи до дијаметрално супротне: заиста, за $2 \leq i \leq n$ могућа је путања $A_iA_{i+1} \dots A_nA'_2A'_3 \dots A'_i$, а могућа је и путања $A_1A_3A_4 \dots A_nA'_2A'_3A'_1$. С друге стране, у свакој од пумпи $A_1, \dots, A_{n-1}$ има тек толико бензина да се дође до најближе пумпе, а у A_n и A'_n таман довољно за прелаз у други скуп. Зато, да би се обишле све пумпе, бар један од скупова, рецимо S , морао би се обићи цео без коришћења горива у A_n , али за то је потребно прећи пут дужи од $(n-1)d$, а бензина има само за пут дужине $(n-1)d$.

6. Дефинишимо низ $(c_{m,n})$ ($m, n \in \mathbb{N}_0$) условима

$$c_{m,0} = 0, \quad c_{m,1} = 1, \quad c_{m,n+1} = \frac{2m}{n}c_{m,n} + c_{m,n-1} \quad \text{за } n \geq 1. \quad (*)$$

Тада је $a_n = c_{1010,n}$ и $b_n = c_{1009,n}$.

Видимо да је нпр. $c_{1,n} = n$, $c_{2,n} = n^2$ и $c_{3,n} = \frac{2n^3+n}{3}$. Тврдимо да за свако $m \in \mathbb{N}$ постоји моничан полином $P_m(x)$ такав да је

$$P_m(x+1) = \frac{2m}{x}P_m(x) + P_m(x-1); \quad (1)$$

пошто је очигледно $P_m(0) = 0$, индукцијом ће следити $c_{m,n} = P_m(n)/P_m(1)$.

Лема. Дефинишимо низ полинома P_k условима $P_0(x) = 0$, $P_1(x) = x$ и

$$P_{k+1}(x) = xP_k(x) + \frac{k(k-1)}{4} \cdot P_{k-1}(x). \quad (2)$$

Тада полиноми P_k задовољавају (1).

Шта више, важи $P_k(x+1) - 2P_k(x) + P_k(x-1) = \frac{k(k-1)}{x} \cdot P_{k-1}(x)$.

Доказ. Ако означимо

$$\begin{aligned} A_k(x) &= P_{k+1}(x) - xP_k(x) - \frac{k(k-1)}{4}P_{k-1}(x) \equiv 0, \\ B_k(x) &= P_k(x+1) - 2P_k(x) + P_k(x-1) - \frac{k(k-1)}{x}P_{k-1}(x), \\ C_k(x) &= P_k(x+1) - P_k(x-1) - \frac{2k}{x}P_k(x) \end{aligned}$$

и претпоставимо да је $B_i(x) \equiv C_i(x) \equiv 0$ за све $i \leq k$, тада је

$$\begin{aligned} B_{k+1}(x) - xB_k(x) - \frac{k(k-1)}{4}B_{k-1}(x) = \\ C_k(x) + A_k(x+1) + A_k(x-1) - 2A_k(x) - \frac{k(k-1)}{x}A_{k-1}(x) = 0, \end{aligned}$$

па је $B_{k+1} \equiv 0$. С друге стране,

$$\begin{aligned} C_{k+1}(x) - xC_k(x) - \frac{k(k-1)}{4}C_{k-1}(x) = \\ B_k(x) + A_k(x+1) - A_k(x-1) - \frac{2(k+1)}{x}A_k(x) = 0, \end{aligned}$$

па је и $C_{k+1} \equiv 0$. $\square$

Из (2) следи да полиноми $Q_0(x) = 0$ и $Q_k(x) = \frac{2^{k-1}}{(k-1)!}P_k(x)$ задовољавају везу $Q_{k+1}(x) = \frac{2x}{k}Q_k(x) + Q_{k-1}(x)$, па индукцијом добијамо $Q_k(x) = xc_{x,k}$ за све $x \in \mathbb{N}$. Одавде је $P_k(x) = \frac{(k-1)!}{2^{k-1}} \cdot xc_{x,k}$ и

$$\frac{c_{m,n}}{n} = \frac{1}{n} \cdot \frac{P_m(n)}{P_m(1)} = \frac{c_{n,m}}{c_{1,m}} = \frac{c_{n,m}}{m}.$$

Тврђење задатка се добија за $m = 1010$ и $n = 1009$.

Друго решење. За дато $m \geq 0$ посматрајмо генераторску функцију низа $c_{m,n}$ датог условима (*):

$$f_m(x) = \frac{1}{2m} + \sum_{n=1}^{\infty} \frac{c_{m,n}}{n} x^n.$$

Из рекурентне везе (*) следи да функција f_m задовољава диференцијалну једначину $(1-x^2)f'_m(x) = 2m \cdot f_m(x)$. Ова једначина се лако решава: ако је запишемо као $\frac{f'_m(x)}{f_m(x)} = \frac{2m}{1-x^2}$, интеграција по x даје $\ln |f_m(x)| = \int \frac{2m}{1-x^2} dx =$

$m \ln \frac{1+x}{1-x} + \text{const}$, тј. $f_m(x) = C \cdot \left(\frac{1+x}{1-x}\right)^m$. Услов $f_m(0) = \frac{1}{2m}$ најзад даје $C = 1$, те је

$$\begin{aligned} f_m(x) &= \frac{1}{2m} \left(\frac{1+x}{1-x}\right)^m = \frac{1}{2m} (1+x)^m (1-x)^{-m} = \\ &= \frac{1}{2m} \sum_{i=0}^m \binom{m}{i} x^i \cdot \sum_{j=1}^{\infty} \binom{m-1+j}{m-1} x^j. \end{aligned}$$

Коефицијент уз x^n је

$$\frac{c_{m,n}}{n} = \frac{1}{2m} \sum_{i=0}^m \binom{m}{i} \binom{m+n-1-i}{m-1} = \frac{1}{2} \sum_i \frac{(m+n-1-i)!}{i! (m-i)! (n-i)!}$$

Овај израз је симетричан по m и n , па је $\frac{c_{m,n}}{n} = \frac{c_{n,m}}{m}$.

